
Som besatt!

ARTIKKEL

HØYERSTEN JG

Sammendrag

Å være besatt av Djevelen, demoner eller "onde ånder" er av de eldste forklaringsmodeller for så vel somatiske sompsykiske sykdommer. Artikkelen omtaler studier av besettelse fra forskjellige fagområder, med særlig vekt på psykiatriens behandling av fenomenet opp gjennom historien. I middelalderen var besettelse én blant flere, oftesamtidige, forklaringer på sinnslidelser. Astrologiske teorier florerte også, i tillegg til medisinenes "humoralteorier" (ubalanse mellom de fire kroppsvæsker som sykdomsforklaring). Man skjelnet dessuten mellom eksentrisitet, psykose og religiøse åpenbaringer (visjoner). Heksebrekkingene, særlig mellom 1450 og 1650, omfattet både påståtte hekser og besatte, ofte med åpenbare psykiske lidelser. Dagens psykiatri henfører ikke demonbesettelse til noen egen nosologisk kategori, men rubriserer dette i alt vesentlig som forskjellige typer psykotiske tankeforstyrrelser. Hysterisk (dissosiativ) patologi forekommer i denne sammenheng sjelden i den industrialiserte verden. Besettelse finnes hyppig beskrevet i evangeliene. Innenfor Jesu kulturkrets og samtid var besettelse eneste betegnelse på det som synes å hadre seg om psykoser, dissosiative tilstander og epilepsi. Evangelienes språkbruk og "diagnoseprinsipper" er i dag overtatt av enkelte fundamentalistiske kristne grupper, som praktiserer eksorsisme på personer med (oftest) mildere psykiske lidelser.

Publisert: 10. desember 1996. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. desember 2025.